הרב עובדיה יוסף
התרפ"א-התשע"ד
Rabbi Ovadia Yosef
1920-2013
ישראל
Israel
2 ש"ח
מדן הרב עובדיה יוסף
אדם • פוסק • מנהיג

לידתו וילדותו

מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל נולד בתאריך י"ב בתשרי תרפ"א (23 בסמפטמבר 1920) ברובע היהודי בבגדד, בירת עיראק, לאביו רבי יעקב ולאמו גורג'יה זכרם לברכה. בברית המילה העניקו לו הוריו את השם הפרטי "עובדיה יוסף" על שם סבו, רבי עובדיה יוסף הי"ד, שנרצח על קידוש השם במרכז העיר בגדד; ובנוסף, על שמם של שניים מגדולי חכמי בבל, הרב עבדאללה סומך והרב יוסף חיים, המכונה "הבן איש חי".

רוב משפחות יהודי בבל היו נקראות בשם משפחה, הנושא את שמו של ראש המשפחה. לכן, נקראה משפחתו של הרב בשם המשפחה "עובדיה". אביו נקרא בשם רבי יעקב עובדיה, וכך נקרא בנו הרך הנולד, בשם "עובדיה יוסף עובדיה".

אלא שכבר בילדותו בחר הרב לאמץ את שמו השני "יוסף" כשם משפחתו. כך נקבע שמו, כפי שהוא מפורסם עד היום הזה.

הצעיר עובדיה יוסף ס"ט
ירושלים ת"ו
מלפנים ראב"ד במצרים

ספר

ראשית חכמה

אשר חבר הגאון החסיד המקובל האלהי כמהור"ר אליהו בן מוהר"ר משה די ווידאש זללה"ה.

מתלמידי האשל הגדול עמוד התורה ויסוד הקבלה כמהור"ר משה קורדואירו זללה"ה.

חברו באדמת הקודש צפת תוב"ב, לתת הכנה ושהרה לבאים לחקור ממסך רבו הנזכר בחבוריו הנחמדים מיוסרים על ארני פו מדרשי ותקוני התנא האלהי רשב"י זצ"ל. עם כל הפרקים הנוספים, והופת אליהו רבה, ואור עולם.

בהוצאות בית מסחר הספרים של ר' יצחק פונק בווילנא.

ווילנא

הוצאת בים"ס י. מ. אלתר ווארשא, נאלעווקי 33.

בהיותו בן 9 קיבל מרבותיו במתנה את הספר "ראשית חכמה", כאות הוקרה והערכה. בשער הספר כתב הילד עובדיה יוסף:

בהיות כשהייתי בן ח' או ט' שנים, השמעתי להרה"ג (- הרב הגאון) הגדול, מעוז ומגדול, כקש"ת (- כבוד קדושת שם תפארתו), רבי שלמה עבו שליט"א (- שיחיה לאורך ימים טובים אמן), את המשניות של מסכת שבת, פסחים, אבות, סוכה, יומא, ועוד גמרא במסכת ב"מ (- בבא מציעא), פרק ב' אוחזין בטלית, ופרק אלו מציאות, והמפקיד והזהב, בעל פה. ומהם השמעתי להרה"ג רבי עמרם בלויא ב"ר (- בן רבי) משה בלוי שליט"א. לכן נתנו לי הספר הזה במתנה כדי ללמוד בו. ט"ו מנ"א (- מנחם אב) תרצ"א. ואנכי הדל הערתי כמה הערות כאשר השיגה ידי. הצב"י (- הצעיר באלפי ישראל) עובדיה י. יוסף נ"י (- נרו יאיר).

נולדתי ב"ד תשרי תרפ"א לפ"ק (בתעודת זהות ש' 1919). בבגדאד (עיראק). עליתי ארצה
יחד עם הורי בשנת תרפ"ד. חונכתי בת"ת בני ציון בסמ' הבוכרים ירושלים. משם עברתי
בגיל עשר לישיבת "פורת יוסף" בעיר העתיקה בירושלים. בשנת תש"ז נסמכתי ע"י כבוד הר"
הישיבה הגאון ר' עזרא עטיה שליט"א, בתעודת רבנות, ואושרה ע"י כבוד הרב הראשי
לישראל הגאון רב"ל עוזיאל ז"ל. וע"י הרבנות הראשית בירושלים. בשנת תש"ה נתמניתי ע"י
כבוד הראש"ל הגרב"ל עוזיאל ז"ל כחבר לבית הדין הספרדים בירושלים. בשנת תש"ז הוזמנתי
לכהן במשרת הגב"ד בעיר קהיר (מצרים). וכיהנתי שם במשרה זו משנת תש"ז עד תש"י.
בערח מנא תש"י חזרתי ארצה. בשנת תשי"א הוזמנתי לכהן במשרת חבר בית הדין בפתח
תקוה ת"ו. ואושרתי למינוי זה ע"י כבוד הרב הראשי והראש"ל הגרב"ל עוזיאל ז"ל, ויבחט
כבוד הרב הראשי הגרי"א הלוי הרצוג שליט"א. וכיהנתי במשרה זו כשנה אחת, ואז נאלצתי
מכמה סיבות טכניות לחזור לירושלים. ומיד היתחלתי בהדפסת ספרי חזון עובדיה (ש"ל
עמודים, על הלכות סדר ליל פסח. בהסכמת גאוני אה"ק שליט"א) בשנת תשי"ד הדפסתי את
חיבורי שו"ת "יביע אומר" חאו"ח וחיו"ד. אשר זכה תלי"ת ל"פרס הרב קוק" תשט"ו. כעת הנני
קרוב לסיום ספרי שו"ת יביע אומר חב על כל חלקי הש"ע. והשי"ת יסייעני לברך על המוגמר.

כותל המערבי

עילוי צעיר

בהיותו בן ארבע שנים, עלתה משפחתו לירושלים והתגוררה בדירת חדר בשכונת "בית ישראל". הילד הצעיר נשלח ללמוד בתלמוד תורה "בני ציון" בשכונת הבוכרים, ובגיל 10 החל ללמוד בישיבת "פורת יוסף", השוכנת בעיר העתיקה בירושלים.

מחנכיו של הילד זיהו כבר אז את הפוטנציאל הגלום בילד השקדן, שבחר להקדיש את זמנו ללימוד תורה ולכתיבת סיכומי השיעורים בכתב יד מסודר ובהיר להפליא, במקום לצאת ולשחק עם בני גילו.

במשך השנים הפך הנער לאחד מגדולי החכמים והשקדנים בישיבת "פורת יוסף". בגיל 17 הוציא לאור את פרי ביכוריו, קונטרס "יביע אומר", בו גילה חכמה ובקיאות רבה בסוגיות תלמודיות ובבירור סדר הדורות של חכמי התלמוד. בשנת ת"ש (1940), בהיותו כבן עשרים, הוסמך לרבנות על ידי ראש ישיבת "פורת יוסף", הרב עזרא עטיה, אשר שימש כאביו הרוחני.

בשנת תש"ה נתמנה על פי הוראת הראשון לציון דאז, הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, כדיין בבית הדין לעדת הספרדים. היתה זו הפעם הראשונה בהיסטוריה של המוסד הרבני בארץ ישראל, שנתמנה דיין בגיל כה צעיר. רבותיו העריצוהו בשל התמדתו וגאונותו היוצאת דופן, וגדולי הרבנים נשאו ונתנו בהלכה עם העילוי שהפליא את כל רואיו. שמו של התלמיד חכם הצעיר יצא למרחוק. "אילו לא קמה ישיבת פורת יוסף, אלא כדי להוציא את הרב עובדיה יוסף, היה הדבר כדאי", אמר ראש הישיבה, הרב עזרא עטיה.

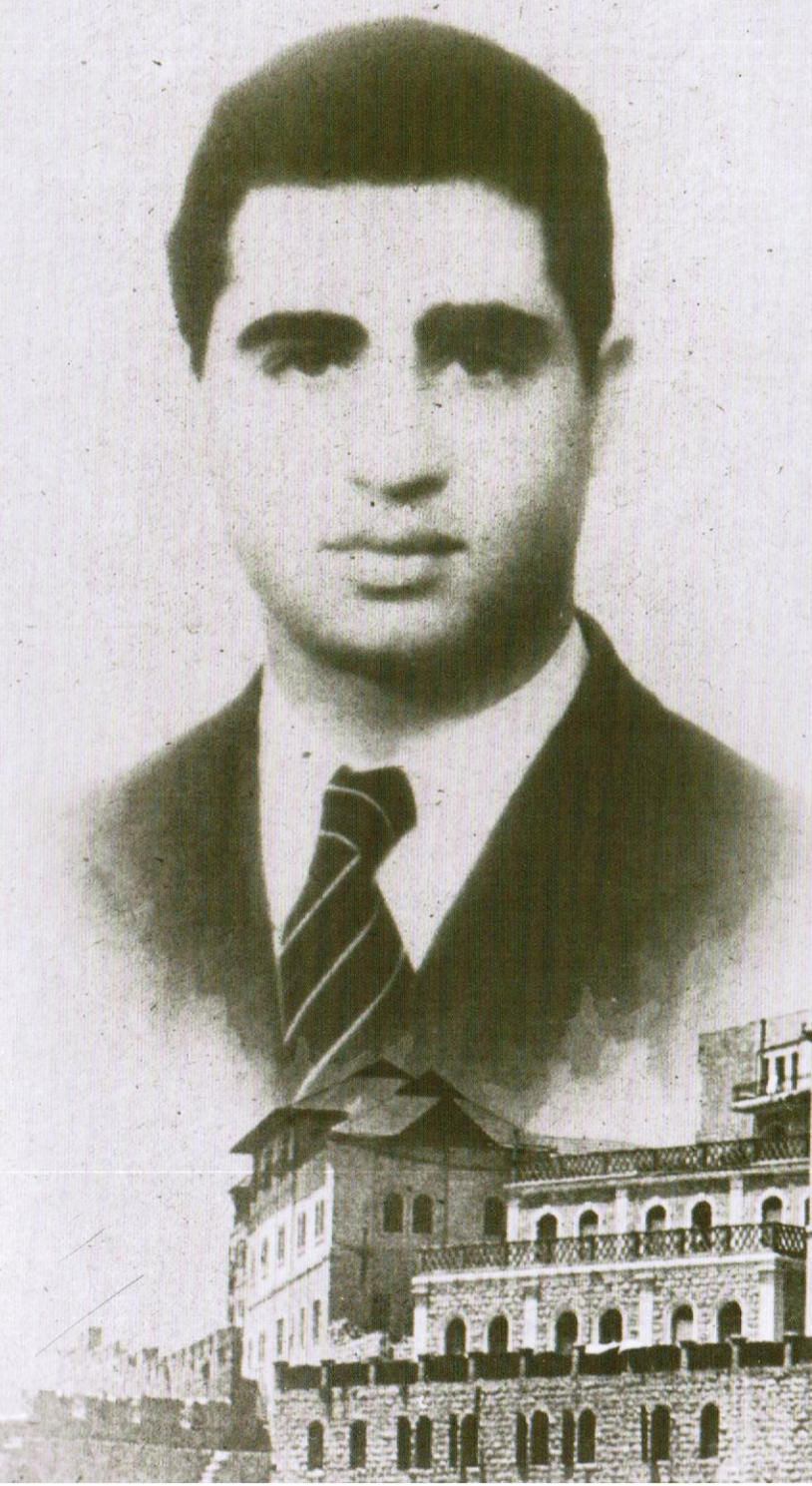

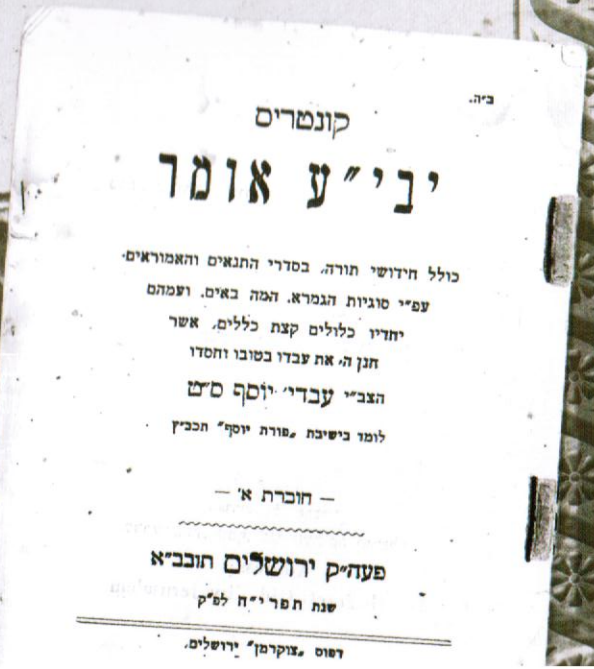

קונטרים

יבי"ע אומר

כולל חידושי תורה, בסדרי התנאים והאמוראים,
עפ"י סוגיות הגמרא, המה באים, ועמהם
יחדיו כלולים קצת כללים, אשר
חנן ה' את עבדו בטובו וחסדו
הצב"י עבדי' יוסף ס"ט
לומר בישיבת "פורת יוסף" תכב"ץ

— חוברת א' —

פעה"ק ירושלים תובב"א
שנת תשר י"ח לפ"ק

דפוס "צוקרמן" ירושלים.

נישואיו

בשנת תש"ד (1944) נשא לאשה את מרגלית, בתו של הרב אברהם פאטל. בתחילה פקפק האב בשידוך שהוצע לבתו, לאחר שהבין כי אמצעיו של החתן הצעיר דלים וכי אין לו כל גב כלכלי. אלא שרבני ישיבת "פורת יוסף" הבהירו לאב המודאג, כי הבחור העומד לפניו "עתיד להפוך לגדול הדור".

כך סיפר הרב יוסף על אותם ימים, בהספד שנשא על רעייתו, ככלות ימי ה"שבעה" לפטירתה:

"זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך. לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. אזכרה ימים מקדם. כי בבחרותה. היו כמה בחורים עשירים מאד אשר רצו שתתן להם את ידה לנישואין, אבל כשראתה שאינם בני תורה. בזה להם ולעגה להם. אולם כשהציעו אותי אליה. נענתה מיד. על אף היותי אז עני ואביון, לאחר שמר חמי רבי אברהם פתאל זצ"ל חקר ודרש עלי אצל מורי ורבותי מישיבת פורת יוסף. ודיברו בשבחי. והשיב לה תורף דבריהם עלי. קיימה "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף..."

הימים ימי המנדט הבריטי. שמחת הנישואין נערכה בשכונת הבוכרים בירושלים, בשעות הצהריים, ונמשכה זמן קצר, בעקבות העוצר שהוטל ברחובות. עם נישואיהם גרו בני הזוג בדירת חדר צרה ברחוב באר שבע שבשכונת בית ישראל בירושלים.

הרבנית מרגלית ז"ל עמדה לימין בעלה במשך יותר מיובל שנים. היא דאגה לכל צרכיו וניהלה לבדה את כל ענייני הבית, על מנת לאפשר לו ללמוד בלא הפרעה ולהגשים את ייעודו.

תקופת קהיר

בשנת 1947 נשלח הרב יוסף על ידי הרב הראשי דאז, הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, להתגורר בקהיר שבמצרים, לאור הפצרותיהם של בני הקהילה היהודית שם, שישמש עבורם כאב בית הדין וכסגן הרב הראשי. בשנות הארבעים מנתה הקהילה היהודית בקהיר כ-50 אלף איש.
צעדיו של הרב החדש נבחנו בקפידה על ידי המשטרה החשאית המצרית, מחשש שמדובר בקשר אפשרי לתנועה הציונית, שפעילותה היתה אסורה במצרים. בסיפור תולדות חייו, מספר הרב יוסף:

"מדי פעם בפעם הפתיעוני אנשי הבולשת המצרית בחיפושים... פעם פרצו בלשי המשטרה אל ביתי באישון לילה ובפיהם האשמה, שנשק טמון באחד מחדרי דירתי ואני מצווה לגלותו. הצבעתי על ספריי המרובים ואמרתי: רבותי, הנה כלי המלחמה שלי... אחר כך האשימוני בתעמולה ציונית: ראיה לדבר, אני דורש בלשון העברית וקורא את היהודים לעזוב את מצרים ולעלות לארץ ישראל. אמנם הדברים היו נכונים... אמרתי לשלטון: אני דורש ללמד בעברית, לשונו של הקב"ה שנתנה לישראל..."

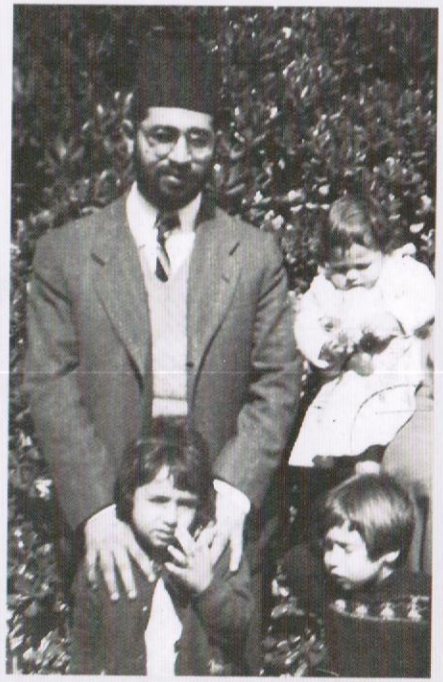

במהלך שהותו בקהיר, גילה הרב יוסף מציאות עגומה: בעיות חמורות בתחומי הכשרות והגיור, ושוחטים שאינם ממלאים את תפקידם כהלכה, אשר לא פעם איימו על חייו.

השינויים שביקש להנהיג, ערערו את יחסיו עם ועד הקהילה היהודית. לשיא הגיעו הדברים, כאשר גילה הרב כי בית החולים היהודי היחידי בעיר, המתנהל בחסות ועד הקהילה, אינו שומר כלל על כשרות. לאחר שסירבו חברי הוועד לקבל את דרישתו לתיקון הליקויים, התפטר הרב יוסף מתפקידו ללא היסוס, בשלהי שנת תש"ט, שנתיים לאחר בואו.

הרבנות הראשית
במצרים
حاخامخانة مصر
GRAND RABBINAT

קהיר ט' בניסן התש"ז
Le Caire, le 30 / 3 / 47
Tél. 45213

לכבוד
מעלת האדון הנכבד אליהו אלישר יצ"ו
נשיא ועד עדת הספרדים בירושלים ת"ו.

א. מ. נ.

ידוע בודאי לכב' כי, מזמן, הרינו מחפשים ת"ח מובחקים לתתם על כסא הדין בקהיר. דרך הקרה, שמענו ונודע לנו כי נמצא בירושלים ת"ו ת"ח צעיר לימים שחונן בכשרונות נאוניים, הוא הר"ר עובדיה יוסף נ"י, ממוצא בבלי. ועל פי המלצתו של הר"הג במוהר"ר עזרה עסייה הי"ו ראש ישיבה פורת יוסף, כתבנו למעלת הר"הג רא"לצ שליט"א כדי לשאול את רעהו ולבקש ממנו להזמין אליו את הרב ר' עובדיה יוסף נ"י הנ"ל לפניו ולהודיע לו את רצוננו למנותו דיין בקהיר.

והנה, באיחור רב, מסיבה חמצב הצבאי ששרר בארץ, השיב לנו מעלת כקש"ת הר"הג רא"לצ כי הרב עובדיה יוסף, שהסכים באופן עקרוני לבוא, נמנע מסיבות משפחתיות. ואכן נודע לנו כי אשתו וחמיו מעכבים בעדו ועומדים על דעתם בכל תוקף.

הנני לבקש את כב' שינסה גם הוא להשפיע על הרב ר' עובדיה הנ"ל ועל משפחתו בכל הדרכים הנאותים העומדים ברשותו, היות ואנו זקוקים מאד מאד לדיין מוכשר, ותלינו תקוה רבה בת"ח צעיר זה שיבוא להרים את קרן התורה בקהילתנו ולעסוק במלאכת שמים.

ואם יצליח כב' לשכנע אותו, נא לכתוב לנו את המשכורת שהוא מבקש את מספר בני ביתו ושמותיהם, ואת גיליונותו. ע"י זה אוכל לעשות את כל הצעדים הנהוצים מהר, הן בפני ועד הקהילה והן בפני הממשלה המצרית כדי להשיג עבורו רשות כניסה למצרים.

הדושו"ט ומחכה לתשועת ה' ולתשובתו הרמה אשר במהרה תצמח,

ראש הרבנים במלכות מצרים יע"א

חיים נחום

ליל שבת. ערב יום הכיפורים. אני יושב בחדר הקטן שלי ומנסה לכתוב. אבל המילים לא באות. הן נתקעות איפשהו בין הלב לבין הקצות האצבעות, ואני יושב ומביט בדף הריק כאילו הוא אשם במשהו. אולי הוא באמת אשם. אולי הוא מזכיר לי את כל מה שלא אמרתי, את כל השיחות שדחיתי, את כל הפעמים שבהן בחרתי בשתיקה כי היה לי קל יותר לשתוק מאשר להסביר.

אבא שלי היה אדם של מילים. הוא אהב לדבר, לשוחח, לשכנע, לפעמים אפילו להתווכח. בבית שלנו השולחן לא היה רק מקום לאכול עליו, אלא במה. שם נשמעו הסיפורים הגדולים והקטנים, שם נפתרו בעיות ונוצרו תוכניות, שם צחקנו ולפעמים גם כעסנו. אני זוכר את עצמי כילד יושב ליד השולחן הזה, מקשיב לכל מילה שיוצאת מפיו, מנסה ללמוד איך אומרים דברים בצורה הנכונה, איך מקשיבים, איך מחכים לתור. הוא לימד אותי הרבה דברים בלי שהתכוון ללמד אותי בכלל. פשוט חי את חייו בקול רם, והקול הזה הפך לחלק מהבית, מהבטחון, מהתחושה שיש מי שמחזיק את הכל ביחד.

אחרי שאבא נפטר, הבית נהיה שקט. לא שקט נעים, אלא שקט כבד, כזה שלוחץ על האוזניים ומזכיר לך כל הזמן שמשהו חסר. אמא ניסתה למלא את החלל בעבודה, בקניות, בטלפונים, אבל גם היא ידעה שהשקט הזה לא ייעלם. הוא פשוט ילמד לחיות איתנו. ואני, שתמיד הייתי הבן שמדבר הרבה, פתאום מצאתי את עצמי מחפש מילים ולא מוצא אותן. כאילו כל המילים שלי נשארו תקועות איפשהו בין הגרון ללב, ואין לי כוח או אומץ לשחרר אותן.

ועכשיו, כשאני יושב כאן ומנסה לכתוב את המכתב הזה, אני מבין שאולי הבעיה היא לא במילים עצמן, אלא בפחד שלי שהן לא יספיקו. שאף מילה לא תצליח להעביר את הגעגוע, את האהבה, את הכאב ואת הבלבול שמתערבבים בתוכי כל יום מחדש. אבל אולי זה בדיוק העניין. אולי אנחנו לא צריכים מילים מושלמות כדי לדבר עם מי שאהב אותנו. אולי מספיק שנשב מולו, שנחזיק לו את היד, שנגיד לו שאנחנו כאן, שאנחנו זוכרים, שאנחנו ממשיכים.

אבא, אני לא יודע אם אתה שומע אותי, אבל אני רוצה שתדע שאני מנסה. שאני לומד לדבר מחדש, לא רק עם אחרים אלא גם עם עצמי. שאני מנסה למצוא את המילים שהיו חסרות לי אז, כשהיית כאן. ואני מבטיח לך שאני לא אשתוק יותר. לפחות לא כשזה חשוב. לפחות לא כשהלב שלי צועק.

שנה טובה.

הרב הראשי לתל אביב

זמן קצר אחר חזרתו לארץ, החל הרב יוסף לשמש כדיין בבית הדין האזורי בפתח תקווה. תעוזתו הפסיקתית באה לידי ביטוי כבר בתקופת כהונתו הראשונה, בהיותו כבן 30 בלבד, בעת שכתב פסק דין המבסס את מנהג הספרדים, להתיר עריכת ייבום במקום חליצה, בניגוד לתקנות הרבנות הראשית לישראל.

בשנת תשי"ט (1958) עבר לכהן כדיין בבית הדין האזורי בירושלים, ולאחר מכן, בשנת תשכ"ה (1965) התקדם למשרת דיין בבית הדין הרבני הגדול. בשנת תשכ"ט (1968) נבחר הרב יוסף לכהן כרב ראשי וכראש אבות בתי הדין בתל אביב-יפו. פעילותו אופיינה בחריצות ובעבודה ציבורית רחבה. מדי שבוע מסר עשרות שיעורים ודרשות ברחבי העיר, בהם נפגש עם כל שכבות הציבור, האזין לרחשי לבם וענה לשאלותיהם. הרב יוסף פעל לקרב לבבות בין האוכלוסיות השונות בעיר ולחזק את חומות הדת, תוך שהוא נושא בגאון את מסורת הפסיקה הספרדית, הדוגלת במתינות וברצון להקל על הציבור במסגרת ההלכה.

בעזרת השם יתברך כי הקדימני ברכות טוב
העיר לראשי עטרת פז (תהלים כ"א ד')

כתב רבנות

הנאמים ראשי עב יחד שבטי ישראל לך דעת הוד מיוחד הרבנים דאשכ"ם
דישראל ובמיוחד שרי העיר הנכבדים ראש העיר ומנהיג ר"א
הכהניצה הדתית ומנהיג חברי מועצת העיר והכהניצה הדתית שיבורי
מישבירת הקודש ומדבריצי תורה וירא"ת בעירנו תל אביב-יפו ת"ו.

בשבת בשבתו ביום שבתל בו כי טוב לדבר זאת רקת התורה באחד לחדש
תמוז בשנת חמשת אלפים ושבע מאות ועשרים ושבע לחשבון השלום בעירנו הקדוש
השכם ועשרים ושנים שראל ושנה שרישית לירושלים השלום ניעדי רחל
עדת ישורון להכתיר את כס מעלת מורנו ורבנו הרב הגאון המפורסם למופלג

מרן הרב יעבדיה יוסף שליט"א

לרב ראשי וראש אבות בתי הדין האזוריים בתל אביב-יפו
ולכהן פאר לכסא הרבנית הראשית בעירנו הכהניצה לעמוד את
עדת ד' לפי מובחרי התורה והיראה להגדיל תורה ולהאדירה ולהגאות את
תושבי העיר בתשובת האמת והשלום.

יהי רעון מלפני אבינו שבשמים, הבחר בתורת וביישראל עמו והמחזר
שכינתו לציון ברחמים, כי יפרוס סוכת שלומו עלינו ועל כל ישראל ועל
ירושלים עיר קדשנו, ינון על מדינת ישראל מפל צר ואויב ויהן חיים רחן
וחסד לכבוד רבנו שליט"א ולחמני בתבונה, בעצה ובתושיה לשון
ישכיל בעבודתו הרוחנית הנעלה, מתוך בריאות ושלות הנפש, לאורך ימים
ושנים, וחפץ ד' יצליח בידו להנהיג את עדתנו באורחא דמהימנותא,
בהשפיעו מפנולת חכמתו וחן פיהו על צעירי הצאן בני ציון הקדושים
להדריכם ולכוונם בתשובת אמונה ודעת קדושים, להפארת עתנו מהר דור.

ביומיו ובימינו תיושע יהודה וישראל שכון לבטח אמן.

ולראיה באנו על החתום:

ד"ר ז. ורהפטיג	יהושע רבינוביץ	פינחס שינמן
שר הדתות	ראש העיר	ראש המועצה הדתית

אברהם בויאר
יו"ר ועד הפועלים

הראשון לציון והרב הראשי לישראל

בשנת תשל"ג (1972), לאחר שהופעלו עליו לחצים רבים, הגיש הרב יוסף את מועמדותו למשרת הרב הראשי לישראל והראשון לציון. במצע מפורט שפרסם, הציג הרב את השקפתו ותוכניותיו, בהן בלטו מספר שאיפות מרכזיות:

"להתמודד עם הבעיות המנסרות בחלל עולמנו. לפתור אותן ברוח תורתנו הקדושה, ולחתור לפסוק בכוחא דהיתרא (- בכח ההיתר, להקל ולא להחמיר), בשיטת בית הלל, על פי כללי ההוראה של רבותינו הפוסקים, כדרכי מאז ומתמיד, כפי שמשתקף מתוך חיבורי שאלות ותשובות "יביע אומר", על חמשת חלקיו. בחיבור זה דנתי בבעיות אקטואליות עם התפתחות המדע והטכנולוגיה, וניצול המדע לפתרון בעיות סבוכות הקיימות מכבר... ועוד ידי נטויה, לפתור בעיות נוספות המטרידות ומעסיקות את מדינתנו בדיני אישות וגיור ויתר בעיות אקטואליות התובעות את פתרונן על פי תורתנו הקדושה, אשר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום..."

"לרדת אל העם, לקרב רחוקים, לעודד ולחזק קרובים, בקביעת שיעורים לתורה, לבער הבערות והבורות שהן שורש הרע של ההתפרקות וההתדרדרות המוסרית שאנו עדים להן בדורנו... לקרב את בני הנוער היקר שלנו אל צור מחצבתם, ולהביא בפניהם את דבר ה', כדי להוסיף חוליה בשרשרת הזהב של עמנו הנצחי... להסיר גורמי הפירוד בין העדות השונות ולהביא לאחדות ולאהבת ישראל..."

בבחירות התמודד מול הרב יצחק ניסים, שנתמך על ידי מפלגות השלטון, ונבחר ברוב של 81 קולות. בחירתו בישרה על עידן חדש ברבנות הראשית. בשנות פעילותו כרב ראשי הכריע בעניינים הלכתיים וחברתיים בעלי תהודה לאומית ומשמעות היסטורית. הוא חיזק את מוסד הרבנות והדיינות, כיתת את רגליו בכל רחבי הארץ והידק את הקשרים עם יהודי התפוצות.

"רבנים ראשיים, ורבנים בכללם, אי אפשר להם היום להתבודד באוהלם, להסתפק בלימוד ופסיקה, אלא תפקידם גם לבוא בדברים עם ראשי הציבור ונבחריו, ואפילו עם המוני עם, כדי לברר דברים ולמנוע סיבוכים מראש. בדורנו הכרח הוא להרבין תורה ומאורה, ולקרב את הנוער בדרכי השפעה. כל כפייה תזיק יותר משתועיל. יש לשלול בתכלית אלימות וגם הפגנות. אמצעים אלה מרבים שנאה. ראש וראשון יש לגלות לעם כולו את המאור, הטוב והנועם שבאמונה ובתורה...

אני נוהג למשל, לבקר את האסירים בכלא רמלה, תל מונד ומעשיהו... כאשר הסברתי להם את האימרה "במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד", זלגו עיניהם דמעות. אני רואה במדינה הרבה צימאון ותשוקה לדבר ה'..."

על מדרגות בניין הרבנות למחרת בחירתו

מבקר בכותל לאחר בחירתו

מולבש בגלימה בטקס ההכתרה

עימות עם הרב נסים

אשת הרב עובדיה יוסף מקבלת את בעלה לאחר שנודעו תוצאות הבחירות

„לא תישאר אף עגונה אחת!"

— מבטיחים הראשון־לציון, הרב עובדיה יוסף, והרב הראשי לצה"ל, תא"ל מרדכי פירוז ✡ 810 צעירות הפכו לאלמנות בעת מלחמת יום־הכיפורים

עגונות מלחמת יום כיפור

מלחמת יום הכיפורים גרמה לפצע שותת־דם בקרב משפחות רבות בישראל. המלחמה הותירה כמעט אלף עגונות, שבעליהן הוגדרו כנעדרי צה"ל, בלא הוכחות ועדויות חד משמעיות לגבי גורלם.

עגינות היא נושא הלכתי סבוך מאוד, המצריך אומץ לב ויצירתיות רבה. רבים מפוסקי ההלכה נמנעים מלעסוק בו, מחשש שמא יתירו אשה להינשא, בעוד בעלה חי וישוב פעם לביתו. הרב יוסף, שכבר נודע כפוסק אמיץ ובעל שיעור קומה, נטל על עצמו את אחת המשימות ההלכתיות וההומניות הסבוכות ביותר מאז קום המדינה, והתמנה לאב "בית הדין לענייני עגונות" של צה"ל, שפעל במהלך שנת 1974.

חודשים ארוכים שקד הרב יוסף על ספריו והדיר שינה מעיניו, בלימוד ומציאת פתרונות הלכתיים להתרת העגונות. לבסוף התיר הלכה למעשה כאלף נשים נשואות, על פי סברות ויסודות הלכתיים, המשמשים עד היום את הבאים לעסוק בהתרת עגונות.

"הפוסק החרדי פעל כאן כמעבדה מודרנית", כתב שנים לאחר מכן העיתונאי אדם ברוך בספרו "סדר יום". "פעולתו ההלכתית בעניין העגונות היתה מופת הומני ומופת הלכתי. פעולת עומק בתוך החברה הישראלית בכללותה".

שטחים תמורת שלום

בני משפחתו של הרב יוסף מספרים, כי מאורעות המלחמה והטיפול בתיקי העגונות, היו הרקע לפסיקתו המפורסמת, המתירה מסירת שטחים מארץ ישראל במקום פיקוח נפש, ובמסגרת הסכם שלום אמיתי ובר קיימא. באותם ימים בהם נחשף לטרגדיות ולסימני הזיהוי שנותרו בשדה הקרב, לא ידע הרב יוסף מנוחה. דמעותיו ניגרו ללא הפוגה על דפי ספריו הרבים, כשלנגד עיניו ראה את אפר החיילים מתגולל בחולות סיני. "האם אוכל לפסוק, שמותר לסכן חיי אדם בשביל פיסת אדמה, הגם שהיא מארץ ישראל?" אמר. עם זאת, במהלך השנים התנגד הרב יוסף נחרצות למסירת שטחים באופן חד צדדי, שלא במסגרת שלום אמת.

יהודי אתיופיה

בשנת 1973, בעקבות התנגדות הממשלה לעלייתם של בני קהילת "ביתא ישראל" (המכונים "פלאשים") מאתיופיה, פרסם הרב יוסף חוות דעת נועזת, בה קבע כי "הפלאשים הם צאצאי שבטי ישראל", וכי הם יהודים לכל דבר. פסיקה זו שימשה בסיס להכרה ביהודי אתיופיה על פי חוק השבות, וסללה את הדרך לעלייתם ארצה, כפי שמספר הרב יוסף בספרו "ביע אומר" (חלק שמיני, אבן העזר סימן יא):

"הנה כאשר כיהנתי כרב ראשי לישראל, באתי למסקנא שהפלשים הם צאצאים לשבט מישראל שהדרימו לכוש... ולאחר שנתבקשתי ממנהיגי הפלשים אשר פנו אלי בבקשה להתחבר עם אחינו בית ישראל ברוח התורה וההלכה... אמרתי לנפשי לא עת לחשות, וחייבים אנחנו להצילם מהתבוללות וטמיעה, ולהחיש עלייתם ארצה, ולחנכם ברוח תורתינו הקדושה, ולשתפם בבנין ארצנו הקדושה, ושבו בנים לגבולם. לאור הנ"ל פניתי לממשלה ולסוכנות היהודית, ולכל הארגונים בישראל ובתפוצות הגולה לעשות הכל להעלותם לארץ ישראל...

הפסיקה סללה את הדרך להכרה בעדת הפלאשים כיהודים על פי חוק השבות. בישיבת שרי הממשלה ויושב ראש הסוכנות היהודית ביום ט"ז בשבט תשל"ה, סוכם על הקמת צוות בין משרדי לבדיקת חלות חוק השבות על יהודי אתיופיה, וביום כ' אדר תשל"ה אכן החליטו שיש להחיל את חוק השבות עליהם: "וזאת על יסוד חוות דעתו של הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרב עובדיה יוסף". היועץ המשפטי לממשלה פרופ' אהרן ברק הורה, שבעקבות ההחלטה להכיר ביהודי אתיופיה כיהודים על פי חוק השבות, אין לעכב את רישומם במירשם האוכלוסיה כיהודים. בעקבות החלטות אלה, שהיו גורליות ליהודי אתיופיה, התאפשרו ובאו גלי העלייה לישראל בשנת תשמ"ד ובשנת תשמ"ה, ועד הסתיו של שנת תשמ"ט הגיעו לישראל כששה עשר אלף עולים מאתיופיה".

מעריב

עמוד 12 יום ב', כ"ז בשבט תשמ"ה — 18.2.85

יוצאי אתיופיה: „פסיקת הרב יוסף — מיפנה"

הרב הצהיר: „האתיופים יהודים לכל דבר ואינם צריכים גיור"

★ „אם הרבנים האשכנזים אינם רוצים להשיא אתכם, בואו אלינו"

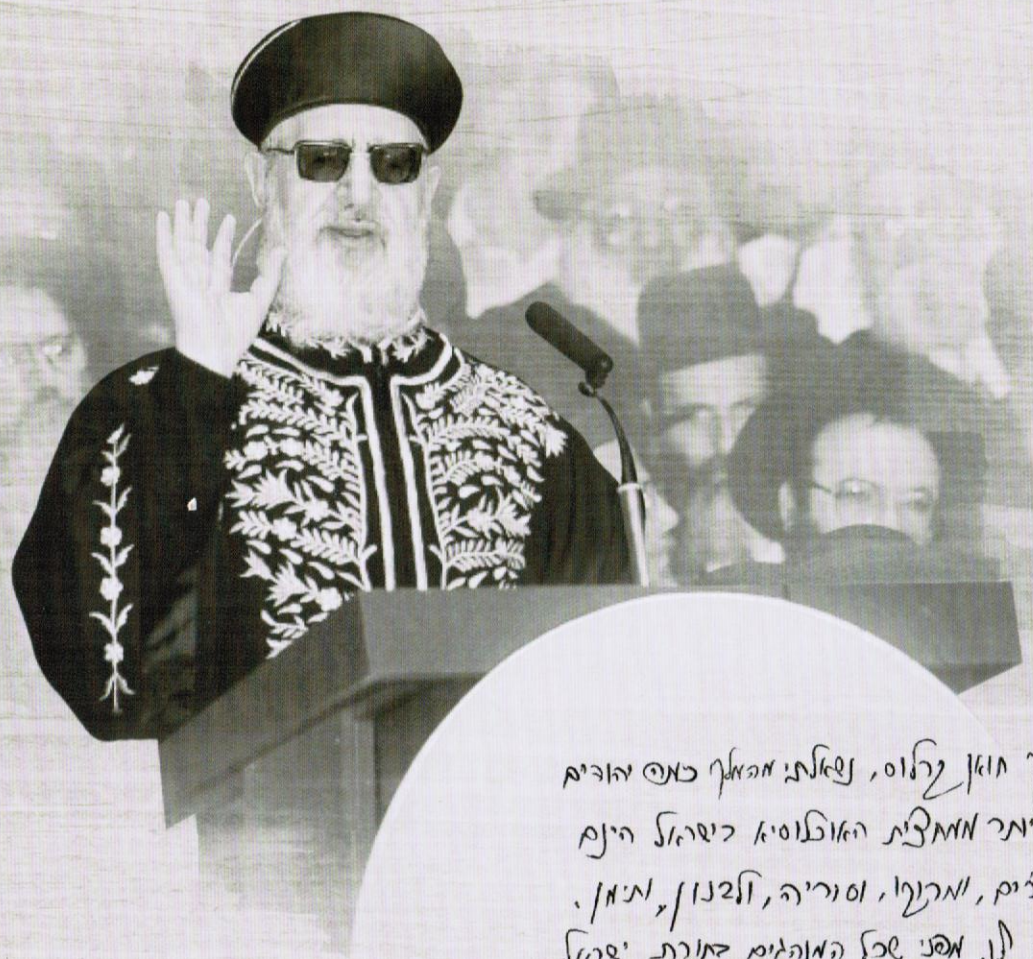

מהפכן דתי וחברתי

בחודש אייר תשמ"ג (1983), בעקבות חוק שקצב את כהונתם של הרבנים הראשיים לעשר שנים, הסתיימה כהונתו של הרב יוסף כרב ראשי. לאחר שסיים את תפקידו, המשיך לכהן כדיין בבית הדין הרבני הגדול.

לקראת הבחירות לכנסת האחת-עשרה בשנת 1984, הקים הרב יוסף את תנועת ש"ס, מתוך מטרה לזקוף את קומתם של בני עדות המזרח ו"להחזיר עטרה ליושנה" מבחינה תרבותית ודתית. הרב יוסף עמד בראש "מועצת חכמי התורה", ושימש כמנהיגה הרוחני של התנועה, אשר השפיעה בצמתי הכרעה רבים. ראשי ממשלה ונשיאים עלו למעונו, לבקש את פסיקתו ועצתו במגוון נושאים מדיניים וביטחוניים.

במשך השנים חולל הרב יוסף מהפכה חברתית ודתית חסרת תקדים, הקים את רשת "מעיין החינוך התורני", בה מתחנכים עשרות אלפי בנים ובנות, לצד אלפי בתי כנסת ומוסדות דת, והיה סמלם הנערץ של רבבות בני עדות המזרח בארץ ובעולם, אותם מילא בגאוה על מורשתם עתיקת היומין.

להחזיר עטרה ליושנה

מטבע הלשון, שבה השתמש הרב יוסף פעמים רבות - "להחזיר עטרה ליושנה", לא היתה עבורו סיסמה גרידא, כי אם מפעל חיים של ממש. דבריו ביטאו בעיקר את רצונו לשמר את מסורת הפסיקה הספרדית, המבוססת על קבלת הוראותיו של רבי יוסף קארו (1488-1575, מחבר ה"שלחן ערוך" ומגדולי הפוסקים בכל הדורות). אולם בד בבד, ביקש הרב יוסף לרומם את קרנם של בני עדות המזרח, ולהעניק ביטוי הולם לעברם המפואר ולתרבותם העשירה, לנוכח היחס הבלתי שוויוני אשר לו זכו לעיתים מצד הממסד המדיני והרבני.

המאפיין הבולט בפסיקתו ההלכתית של הרב יוסף, היא גישתו הנוקטת בשיטת "כוחא דהיתרא עדיף",

הראשון־לציון הרב עובדיה יוסף:

„אם נמצא עילה לפי ההלכה – נשמח להתיר את האח והאחות הממזרים"

פוסק הדור

במשך שנים נחשב מרן הרב עובדיה יוסף ל"פוסק הדור", המשמש כסמכות הלכתית עליונה. מכל קצוות תבל נשלחו אל שולחנו שאלות הלכתיות סבוכות והרות גורל, אשר המתינו להכרעתו ולמוצא פיו. כתפיו הרחבות של הרב יוסף היו משענת עבור גדולי הרבנים והדיינים, ששטחו בפניו את ספקותיהם.

הרב יוסף חתר בכל כוחו להצלת עגונות, ממזרים ופסולי חיתון שונים מסבל ואומללות. אלפים פתחו דף חדש בחייהם, בזכות הכרעותיו האמיצות, אשר נבעו מתוך תחושת אחריות אישית לכל אדם מישראל באשר הוא.

בשיעוריו ודרשותיו, אשר שודרו באמצעות הלוויין לכל קצוות תבל, בלטה יכולתו היוצאת דופן לדבר אל המוני העם, כמו אל תלמידי החכמים, איש איש בשפתו, ולהגיש את תפיסות התורה במילים פשוטות ועממיות.

הרב יוסף נודע ברגישותו ובלבו הרחום. דאגתו לחיילים הנמצאים בחזית, לחולים ולשכבות החלשות בחברה, היו לשם דבר. מדי יום נכנסו למעונו עשרות אנשים, אותם קיבל בלבביות ובחום אנושי נדיר, תוך שהוא משיב לשאלותיהם, ומעניק להם ברכה המלווה ב'סטירה' של חיבה.

יחסו למדינה

הרב יוסף ראה בהקמת המדינה את תחילת הדרך לקראת גאולת עם ישראל והגעתו אל המנוחה והנחלה. בדברים שנשא ביום העצמאות תשמ"ב, אמר הרב:

"אלמלא עצמאות ישראל, הרי אנו זוכרים את פליטי החרב וניצולי השואה המעפילים לבוא לחצרות ה', לארצנו הקדושה. והבריטים אשר היו שולטים בארץ היו מתאכזרים עליהם, למרות היותם בבחינת "אוד מוצל מאש", ומגרשים אותם על ספינותיהם המיושנות אל תוך הים. עד שקמה מדינת ישראל, ונוספו תלי"ת (- תהילות לה' יתברך) מיליונים רבים לחיזוק היישוב במסחר ובתעשיה ובחקלאות בארצנו הקדושה, ובכל יתר השטחים..."

עם זאת, הרב יוסף אינו מתכחש לעובדה כי עדיין ארוכה היא הדרך. בתשובה המופיעה בספרו "יביע אומר" (חלק *שישי*, אורח חיים סימן מא), הוא כותב:

"עדיין רב הדרך לפנינו כדי להגיע אל המנוחה ואל הנחלה, הן מבחינה מדינית וצבאית, והן מבחינה מוסרית ורוחנית... הרי מנהיגי צבאות ערב, למרות התבוסות והמפלות שנחלו, עודם מאיימים השכם והערב לצאת למלחמה נגדנו. ומנפנפים בחרבותיהם ובקשתותיהם... וכמה מדינות נאורות שהיו נחשבות כידידותיות לישראל, פנו עורף ולא פנים במלחמות שעברו עלינו... ועודנו תכלינה עינינו אל ישועת ישראל האמתית ע"י צור ישראל וגואלו...

ומבחינה רוחנית, ירוד ירדנו אלף מעלות אחורנית, ועדים אנו להתדרדרות מוסרית מדהימה, המתירנות גוברת וההתפרקות משתוללת בראש כל חוצות... אלא שבאמת עם כל הצללים הנ"ל, ישנם אורות גדולים שאין לנו להתעלם מהם, כי מדינת ישראל כיום היא מרכז התורה בעולם כולו..."

קשריו עם מנהיגי העולם

השפעתו של מרן הרב עובדיה יוסף כמנהיג, חצתה מדינות ויבשות. בביקוריו ברחבי העולם במשך השנים, פעל ודאג לרווחתם וצרכיהם של יהודי התפוצות, אשר ראו בו מורה דרך. מנהיגי העולם, העריכו את חכמתו של גדול רבני ישראל, והתחשבו רבות בדעתו. בייחוד נודעו קשריו עם נשיא מצרים לשעבר, חוסני מובארק.

בשנת תשמ"ט, כארבעים שנה לאחר שכיהן כסגן הרב הראשי למצרים, שב הרב יוסף לקהיר, בעקבות תכנית השלטונות לסלול כביש על שטח בית העלמין היהודי במקום (אל בסאתין). בפגישתו עם מובארק, נעתר הנשיא לכל בקשותיו של הרב, ובכללם בקשתו לחון אסיר יהודי שנידון למוות.

לאחר הפיכת השלטון במצרים, ובעקבות משפטו של מובארק, סיפר הרב יוסף בדרשתו על פגישתו עם הנשיא:

"ביקשנו ממנו לשנות את התוואי של הכביש, כדי שיישארו הקברות על מנוחתם... אחר כך ביקשתי ממנו כמה דברים סודיים שאיני יכול לספר אותם, וכל דבר נענע בראשו והסכים. כל מה שהוא הבטיח לי, קיים. בסיום הפגישה, כשבאנו ללכת, ביקש הנשיא להוציא את כל הנוכחים מהחדר, ונשארתי אני והוא. אמר לי: 'אדוני הרב, תברך אותי, אני מאמין בברכה שלך'. שמתי ידיי על ראשו וברכתי אותו: 'יהי רצון שתאריך ימים על ממלכתך'... זה היה לפני 28 שנה, הוא מלך יותר משלושים שנה... ברוך ה' הברכה נתקיימה... אני מתפלל להקב"ה שיציל אותו מיד שונאיו, ושישלח לו רפואה שלמה. מצוה להתפלל על כל אוהבי ישראל..."

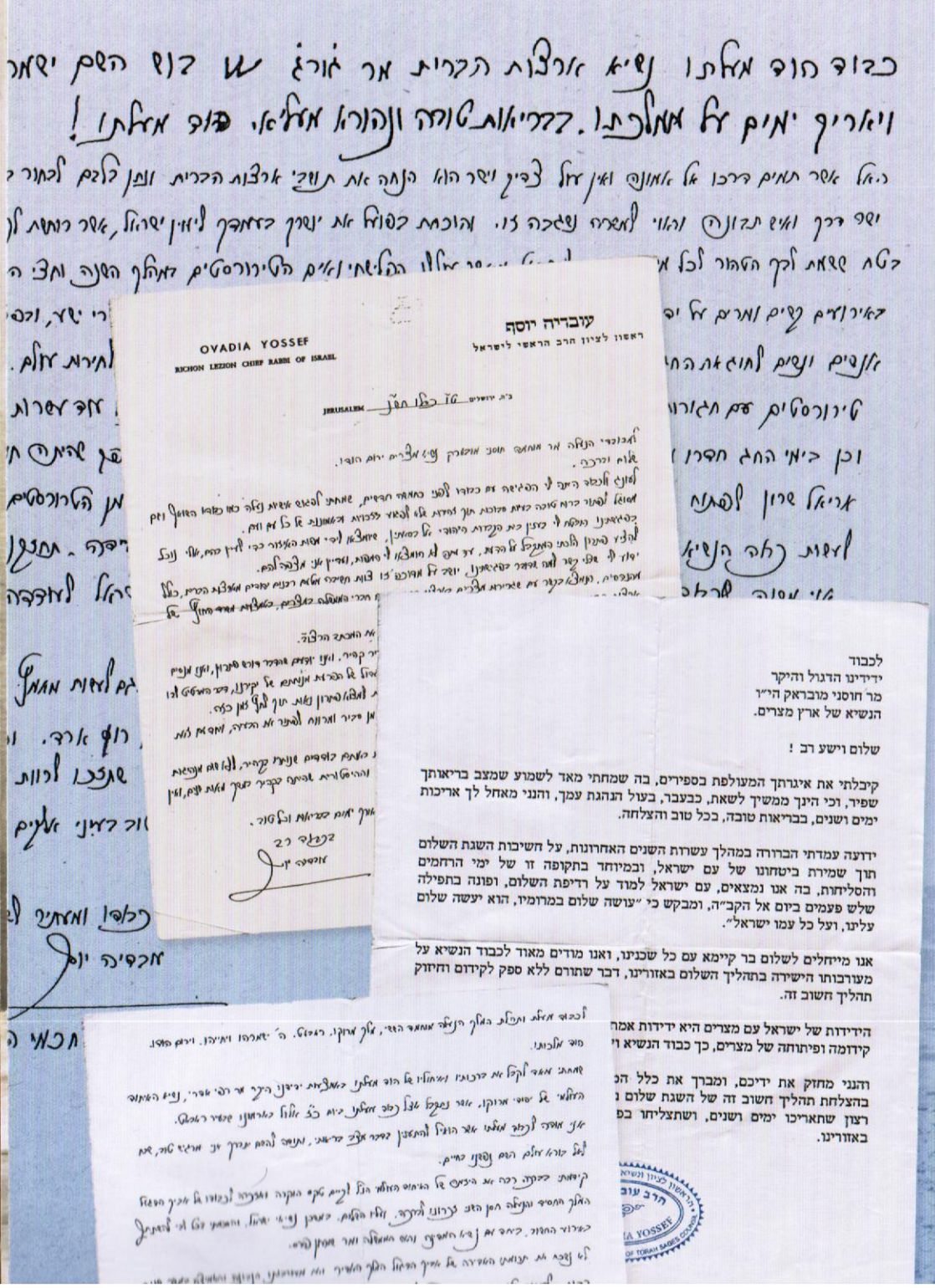

OVADIA YOSSEF
RICHON LEZION CHIEF RABBI OF ISRAEL

עובדיה יוסף
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

JERUSALEM

לכבוד
ידידינו הדגול והיקר
מר חוסני מובראק הי"ו
הנשיא של ארץ מצרים.

שלום וישע רב !

קיבלתי את איגרתך המעולפת בספירים, בה שמחתי מאד לשמוע שמצב בריאותך שפיר, וכי הינך ממשיך לשאת, כבעבר, בעול הנהגת עמך, והנני מאחל לך אריכות ימים ושנים, בבריאות טובה, בכל טוב והצלחה.

ידועה עמדתי הברורה במהלך עשרות השנים האחרונות, על חשיבות השגת השלום תוך שמירת ביטחונו של עם ישראל, ובמיוחד בתקופה זו של ימי הרחמים והסליחות, בה אנו נמצאים, עם ישראל למוד על רדיפת השלום, ופונה בתפילה שלש פעמים ביום אל הקב"ה, ומבקש כי "עושה שלום במרומיו, הוא יעשה שלום עלינו, ועל כל עמו ישראל".

אנו מייחלים לשלום בר קיימא עם כל שכנינו, ואנו מודים מאוד לכבוד הנשיא על מעורבותו הישירה בתהליך השלום באזורינו, דבר שתורם ללא ספק לקידום וחיזוק תהליך חשוב זה.

הידידות של ישראל עם מצרים היא ידידות אמ
קידומה ופיתוחה של מצרים, כך כבוד הנשיא ו

והנני מחזק את ידיכם, ומברך את כלל הכ
בהצלחת תהליך חשוב זה של השגת שלום נ
רצון שתאריכו ימים ושנים, ושתצליחו בפ
באזורינו.

ספריו

בשנת תשי"ד הופיע חלקו הראשון של הספר "יביע אומר", יצירתו המרכזית של הרב יוסף, הכוללת עשרה חלקים, בהם התייחס לשאלות אקטואליות שהתעוררו עם התחדשות הטכניקה המודרנית. המעיין ביצירה זו עומד משתומם לנוכח גאונותו ועיונו של המחבר, לצד בקיאותו ושליטתו המוחלטת באלפי ספרים תורניים, אותם הוא שוזר בזה אחר זה בנידון העומד לפניו.

בגין חלקו הראשון של הספר, זכה הרב יוסף בשנת תשט"ו בפרס הרב קוק. בנימוקי הפרס, כתבה ועדת השופטים:

"צעיר לימים הוא המחבר, וכבר נתפרסם לגדול בתורה... מיוחד במינו הוא מחברנו בבקיאותו המפליאה, לכל פרט ולכל קו מהעניין הנידון, הוא מביא המון מקורות מהראשונים והאחרונים, וכל ספרי השו"ת (-השאלות ותשובות) בין של הספרדים ובין של האשכנזים גלויים ופתוחים לפניו. עושר רב של ידיעות ושל מקורות הוא מוסר לצבור בספרו, ואוצרות גנוזים נפתחים ומתגלים לנו על ידו..."

בשנת תש"ל, לאחר שיצאו לאור חמישה כרכים של ספרו "יביע אומר", זכה הרב יוסף בפרס ישראל לספרות תורנית.

מפעל הפסיקה המונומנטלי של הרב יוסף כולל חמישים וארבע ספרים שחיבר בחייו, בהם עסק בכל תחומי ההלכה, בדרכו, דרך בית הלל. ספריו, המאופיינים בבקיאות עצומה ובסדר מופתי, נחשבים בעיני רבים כיצירה הלכתית היסטורית. הם הפכו ל"נכסי צאן ברזל" בעולם התורני, ורבבות לומדים בהם ופוסקים לאורם.

יבולו התורני של מרן הרב עובדיה יוסף לא פסק אף לאחר פטירתו. הוא הניח אחריו אלפי כתבי יד ותשובות הלכתיות אשר עתידים לצאת לאור.

משפחתו

עם פטירתה של הרבנית מרגלית בשנת תשנ"ד (1994), ביקש הרב מבן הזקונים, הרב משה יוסף ורעייתו יהודית, לעבור להתגורר בביתו עם ילדיהם. בני הזוג דאגו במשך שנים לכל מחסורו של הרב במסירות יוצאת דופן.

מרן הרב עובדיה יוסף ורעייתו הקימו דור ישרים מבורך, וגידלו אחד עשר ילדים הצועדים לאורם. הרב יוסף זכה לראות בחייו מאות נכדים ונינים, ואף דור חמישי של צאצאים. כחודש לפני פטירתו, הוכתר בנו, הרב יצחק יוסף, לתפקיד הראשון לציון והרב הראשי לישראל. בתו, הרבנית עדינה בר שלום, היא זוכת פרס ישראל לשנת תשע"ד, על תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה.

פטירתו

בחול המועד סוכות תשע"ד, בעקבות החמרה במצבו הבריאותי, אושפז הרב יוסף בבית החולים הדסה עין כרם. מאות אלפים עקבו בדאגה אחר מצבו, ובכל רחבי העולם נערכו תפילות המוניות לרפואתו. אלא שבתאריך ג' מר חשון תשע"ד, הלך הרב לעולמו לאחר ייסורים קשים, והוא בן 93.

בפטירתו, נתעטף העולם היהודי בארץ ובתפוצות באבל כבד מאוד. בכל קצוות הקשת ביכו את לכתו של גדול הפוסקים, שהטביע חותם בל ימחה על המדינה והחברה.

"לפני מספר שעות הלכתי להיפרד ממורי רבי ויזיד נפשי, המרן הרב עובדיה יוסף. זו הייתה שעה קשה. גרוני נחנק מדמעות. לחצתי את ידו שעוד הייתה חמה ונשקתי על מצחו שנראה לי גדול כתמיד. כשלחצתי את ידו, חשתי שאני לוחץ את ידה של ההיסטוריה וכשנשקתי לראשו, חשתי שאני מנשק לגדולתה של ישראל...

דבר נדיר הוא לפגוש אדם כה גדול, שכנראה הקב"ה העניק לנו כדי לפצות על היותנו המעט בעמים... גדולה אינה נמדדת, היא מורגשת כרוח הנושבת החודרת לפינות עלומות ומפיצה אור גדול במקומות בלתי צפויים...

מורי ורבי, שכב בשלום ותישן בשלום, עד בוא מנחם משמיע שלום. זכותך תגן עלינו ועל כל ישראל ותהא מליץ יושר לבני משפחתך ולבני ישראל כולם".

מר שמעון פרס, הנשיא התשיעי של מדינת ישראל

הלווייתו

הלווייתו יצאה באותו ערב מהיכל ישיבת "פורת יוסף" בירושלים. קרוב למיליון איש ליוו את הרב יוסף למנוחות, בהלוויה הגדולה ביותר בתולדות מדינת ישראל. רבים ממשתתפי ההלוויה קרעו את דש בגדיהם, כמנהג המובא בהלכה על פטירת רב גדול שבדור. ברחבי העולם התכנסו קהילות יהודיות רבות בבתי הכנסת וצפו במסע ההלוויה אשר הועבר בשידור חי בכלי התקשורת בישראל.
הרב יוסף נטמן בבית העלמין סנהדריה בירושלים, לצד קבר רעייתו הרבנית מרגלית. על מצבתו נכתב:

"פה נטמן, רבן של כל בני הגולה, המדוכא ביסורים, מרן הראשון לציון, רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, בן רבי יעקב וגורג'יה ז"ל. נלב"ע ג' מרחשון ה'תשע"ד. מחבר הספרים: יביע אומר, יחוה דעת, חזון עובדיה, לויית חן, טהרת הבית, מאור ישראל, הליכות עולם, טבעת המלך, ענף עץ אבות, ועוד. ת.נ.צ.ב.ה. נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ"

הנוסח הפשוט והצנוע, מבטא יותר מכל את אופיו ואישיותו של מהפכן יחיד בדורו, ששינה את פני הפסיקה ההלכתית בדורנו, חולל תמורה גדולה בארץ וזכה להערצת המונים, אך מעולם לא החזיק טובה לעצמו.

המגזין

כבר בגיל 17 הוא כתב על עצמו ש"נועד לגדולות" ומיהר לפרוץ את השער בסדרת פסיקות מהפכניות, ששיקפו את עמדתו כי יש להקל בהלכה. היכן שניתן • אבל הרב עובדיה יוסף ז"ל ייזכר לא רק כאחד מגדולי הרבנים בארץ ובעולם, אלא גם בכך שהוביל את בני עדות המזרח במהפכה התברתית והפוליטית הגדולה ביותר בישראל

• יעלי גרד מנחמי
עמ' 05-09

יחיד בדורו

גדלותו של מרן הרב עובדיה יוסף, אינה ניתנת לירושה וכמוה אין בנמצא. אף אם בוודאי רבים הם ממשיכי דרכו, אך 'יורש' אין לו לילד הקטן משכונת הבוכרים, אשר בנה עצמו במו ידיו, ללא ייחוס מיוחד ומתוך עוני מרוד, עד שהיה לפוסק הדור ולמנהיג נערץ.
דמותו של מרן הרב עובדיה יוסף, לא תישכח. גם בעוד מאות שנים, פסיקותיו יהדהדו בבתי המדרש ורבבות יישענו על כתפיו הרחבות. ספריו המופתיים קנו להם מקום נצחי בארון הספרים היהודי, לצד גדולי פוסקי הדורות. אלו הן עוצמות נצחיות, הנשאבות מסוד קיומו של העם היהודי, עם הנצח.

זכותו תגן עלינו.

850 אלף איש ליוו למנוחות את הרב עובדיה יוסף

בראש מובילים: הנשיא פרס, שרים דרעי והמופים בהלוויה
אמש • צילומים: מארק ניימן, לע"מ ויטי אינטע

עצם רב

הוא היה תלמיד ישיבה מבריק וסומן בעילוי • הוא הפך לרב נערץ • הוא הטביע את חותמו בפסיקות הלכתיות אמיצות • הוא היה המנהיג הרוחני המשפיע ביותר בפוליטיקה הישראלית, אבל גם שנוי במחלוקת • בגיל 93 נדם אתמול ליבו של הרב עובדיה יוסף • המונים נפרדו ממנו בהלוויה הגדולה ביותר שראתה המדינה • סיקור נרחב וגיליון מיוחד של "24 שעות"

מרן הראשון לציון איננו

ושיא מועצת החכמים הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל

למעלה מעשבעים שנה האיר על הארץ בתורה והלכה • חיבר את הספרים הנודעים 'חזון עובדיה' 'יביע אומר' 'יחוה דעת' ועוד עשרות ספרים וחיבורים שהיו לחם חוק לשוחרי דת מורשה • אבל כבד בכל בית ישראל עם היוודע הבשורה המרה • בתום מסע הלוייה שטרם נראה כמותו בהשתתפות קרוב למיליון מלווים בוכים ואבלים - נטמן אמש בבית העלמין בסנהדריה

הנוסח
אהה כי נפלה העטרה

זכר צדיק לברכה

מהפכן, יחיד בדורו, גאון הלכתי, האיש שהחזיר את הגאווה הספרדית לעולם היהדות. הרב עובדיה יוסף, תרפ"א-תשע"ד, 1920-2013

- גיליון מיוחד -

800 אלף נפרדו מהרב עובדיה

כעשירית מאזרחי ישראל השתתפו אמש בהלוויית של מנחיגה חריזחני של ש"ס, שהלך לעילמו בגיל 93 ● ירושלים שיתקה למשך שעות; כ-300 נפצעו באירוע שהוגדר כגדול בתולדות המדינה ● סיקור נרחב | עמ' 2-10 ובמוסמין

HAUSE®
מוצר מזכרת יוקרתי להנצחת גדול פוסקי הדור
מארז מהודר הכולל:
גיליון בולים רשמי, הכולל 9 בולים בהנפקה מיוחדת לציון יום השנה לפטירתו.
חוברת תכנים מרתקים על דמותו, חייו ופועלו של הרב: תמונות בלעדיות מהארכיון המשפחתי, כתבי יד היסטוריים מתקופות חייו, מסמכים נדירים הרואים אור לראשונה.
דף הנצחה מיוחד בעיטור זהב יוקרתי - לתלייה ו/או להעמדה על שולחן.
מחיר: 36 ש"ח